

Zwerfafvalhandleiding

Systematiek uitkeren zwerfafvalvergoeding

Versie 1.0 - Oktober 2014

Inhoud

1. Uitgangspunten	3
2. Verdeelsleutel zwerfafvalvergoeding gemeenten	3
3. Mogelijkheden voor extra aanpak	3
4. Kennisdeling	5
5. Behandelingsproces	5
6. Voorwaarden voor uitkering zwerfafvalvergoeding	6
Bijlage 1: inspiratie mogelijkheden voor benutting van de zwerfafvalvergoeding	7
Bijlage 2: uitwerking behandelingsproces	11
Bijlage 3: Q&A vergoeding zwerfafval Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022	15

In de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 is afgesproken dat gemeenten jaarlijks 20 miljoen euro ontvangen voor extra inzet voor preventie en aanpak van zwerfafval. Deze handleiding beschrijft de werkwijze voor het uitkeren van deze afgesproken zwerfafvalvergoeding voor gemeenten via WasteTool en vervangt notitie Vergoedingen zwerfafval versie 2.2 van 15 mei 2013. De meest recente Zwerfafvalhandleiding wordt altijd gepubliceerd op de websites van NederlandSchoon, Nedvang en het Afvalfonds Verpakkingen.

1. Uitgangspunten

- Rolverdeling
 - o Stichting Nederland Schoon: inhoud
 - o Nedvang: proces
 - o Stichting Afvalfonds Verpakkingen: uitbetaling vergoeding
 - o Gemeenten: uitvoeren extra zwerfafvalactiviteiten
- Inspanning gemeenten voor het aanvragen en verantwoorden in verhouding tot te verantwoorden bedrag
 - o Medium gemeenten: gemeenten met 100.000 of meer inwoners, de 100.000 plus gemeenten
 - o Light: overige gemeenten
- Vergoeding uitkeren op basis van aantal inwoners, peildatum is 1 januari van ieder jaar minus 1 jaar
- Aansluiten bij bestaande structuur via WasteTool, zo min mogelijke administratieve lasten: standaard formats
- Vergoeding voor extra aanpak, dus niet voor reguliere loonkosten reiniging
- Systematiek geeft input voor kennisverbetering en kennisdeling

2. Verdeelsleutel zwerfafvalvergoeding gemeenten

Het bedrag van 20 miljoen euro wordt aan gemeenten uitgekeerd naar rato van het aantal inwoners. De onderbouwing hiervoor komt uit het onderzoek van Deloitte naar de kosten van zwerfafval, uitgevoerd in het kader van het Impulsprogramma Zwerfafval met in de stuurgroep Agentschap NL, VNG en Stichting Nederland Schoon.

Uit dit onderzoek blijkt dat de kosten per inwoner in de verschillende gemeenten niet bepaald worden door de omvang van die gemeenten gemeten in aantal inwoners. De gemiddelde kosten per inwoner bleken ongeveer gelijk in de verschillende grootteklassen van gemeenten. Daarom is gekozen voor een gelijk bedrag per inwoner voor alle gemeenten. Dit bedrag per inwoner wordt jaarlijks vastgesteld in het eerste kwartaal van ieder jaar.

Vergoedingen per inwoner:		
2013	€ 1,19	Peildatum inwoners NL 1-1-2012
2014	€ 1,19	Peildatum inwoners NL 1-1-2013
2015	€ 1,19	Peildatum inwoners NL 1-1-2014

3. Mogelijkheden voor extra aanpak

De afspraak is dat de gemeenten de vergoeding gebruiken voor extra aanpak van zwerfafval in de openbare ruimte.

De hoofdgedachte is dat door de extra aanpak minder zwerfafval ontstaat en de omgeving efficiënter schoon blijft. Het betreft alle activiteiten die bijdragen aan gedragsbeïnvloeding, opdat er minder zwerfafval ontstaat en alle activiteiten en voorzieningen die een investering zijn om uiteindelijk efficiënter te kunnen schoonmaken.

Uit de ervaringen van een groot aantal gemeenten en beheerders blijkt dat er nog potentie is voor een schonere omgeving door toepassing van opgedane kennis en ervaringen uit de afgelopen jaren. Stichting Nederland Schoon heeft op basis hiervan ter stimulering een lijst opgesteld met bestedingscategorieën voor de extra aanpak. Deze zijn:

1. Gedragsbeïnvloeding
2. Participatie/beloning
3. Slimmere voorzieningen/middelen
4. Prikkels ter beïnvloeding
5. Slimmer beheer/opleidingen
6. Investering in inrichting, opdat zwerfafval wordt voorkomen
7. Overig

Bijlage 1 bevat een uitgebreide uiteenzetting van deze punten.

Welke onderdelen worden bijvoorbeeld niet vergoed

- Niet conform de hoofdgedachte
- Meer mensen inhuren om op te ruimen zonder dat geïnvesteerd wordt in slimmer werken
- Geen of te zijdelingse zwerfafvalaanpak, zoals aanpak hondenpoep en graffiti

Beoordeling zijdelings effect

Gemeenten kunnen ook plannen hebben met een zijdelings zwerfafvaleffect. Van sommige activiteiten is het zijdelings effect bekend en van andere activiteiten moet het effect nog worden aangetoond. De twee bekendste voorbeelden van plannen met zijdelingse effecten zijn:

1. Inzameling

Voorbeelden zijn:

- Van bovengrondse naar ondergrondse containers
- Houders tegen verwaaiing van plastic zakken
- Overgaan naar papierinzameling in minicontainers
- De inzet van prullenbakken voor gescheiden inzameling in de openbare ruimte
- Gescheiden inzameling via belonings- en/of retoursystemen

2. Aanpassen inrichting/integraal beheer

Integraal beheer en de aanpak van de inrichting gebeuren vanuit meerdere doelen. Het verminderen van zwerfafval is er één van. Bekend zijn BOOB (Beheer Bewust Ontwerpen en Ontwerp Bewust beheren) en het inspelen op het fenomeen "cross norm behavior". Praktische voorbeelden van het aanpakken van de omgeving met als neveneffect het verlagen van de zwerfafvalgevoeligheid zijn: mooiere tegels, minder bosjes, aanpak graffiti, aanpak zwerffietsen, ont-anonimiseren, etc. De kennis op dit gebied is nog in ontwikkeling.

Naast deze twee voorbeelden zijn er waarschijnlijk meer plannen en activiteiten met zijdelingse zwerfafvaleffecten mogelijk.

Zijdelingse effecten en de vergoeding

De kosten voor projecten met een zijdelings effect kunnen naar rato worden vergoed uit de zwerfafvalvergoeding. Als vuistregel hanteert NederlandSchoon dat 10% van die kosten kunnen worden vergoed uit de zwerfafvalvergoeding.

4. Kennisdeling

Met de extra aanpak van zwerfafval zal aanvullende kennis worden opgedaan voor een nog slimmere aanpak van zwerfafval. Daarom is van belang is dat gemeenten deze kennis kunnen delen met elkaar.

Nedvang verstrekt daartoe alle ingediende plannen en de jaarverantwoordingen aan Stichting Nederland Schoon. Nedvang zal via WasteTool aan de gemeenten vragen of de gegevens m.b.t. zwerfafval beschikbaar mogen worden gemaakt voor kennisdeling. NederlandSchoon neemt deze op in de Kenniswijzer Zwerfafval, dat samen met Gemeente Schoon is ontwikkeld. NederlandSchoon zal in samenwerking met Gemeente Schoon de kennisuitwisseling verder activeren zoals door het organiseren van werkcongressen en het uitwerken in publicaties en/of beeldmateriaal.

5. Behandelingsproces

Voor het behandelingsproces wordt WasteTool gebruikt. Gemeenten kunnen hun vergoeding als voorschot verkrijgen als ze uiterlijk 1 februari hun jaarplan bij Nedvang indienen waarin ze aanvinken waar ze hun inzet gaan plegen inclusief een schatting van de procentuele verdeling over de onder punt 3 opgenomen categorieën. Dit geldt voor alle gemeenten en is aangeduid als 'light'. Aan gemeenten met meer dan 100.000 inwoners wordt daarbij gevraagd om per aangevinkte categorie een toelichting van plus minus tien zinnen te geven. Dit is aangeduid als 'medium'.

NederlandSchoon beoordeelt de medium gemeenten op de invulling van 'extra aanpak' zwerfafval. NederlandSchoon beoordeelt of de invulling van de extra aanpak efficiënt en effectief is en zo bijdraagt aan vermindering van zwerfafval in de openbare ruimte.

Na controle op volledigheid door Nedvang en op juistheid door NederlandSchoon kan het plan worden goedgekeurd en het voorschot worden uitgekeerd door Stichting Afvalfonds Verpakkingen. Het voorschot wordt verstrekt in gelijke voorschotten per kwartaal.

Na 1 februari kan gedurende de rest van het jaar alsnog een plan ter toetsing worden ingediend. De vergoeding zal dan wel achteraf na de eindafrekening worden uitbetaald.

De definitieve vergoeding wordt vastgesteld na een door de gemeenten in te dienen verantwoording na afloop van het betreffende jaar. De verantwoording heeft betrekking op de uitgevoerde extra aanpak van zwerfafval. De verantwoordingen worden gecontroleerd. Eventuele noodzakelijke verrekening vindt plaats via de reguliere vergoedingensystematiek. Hiermee sluit de systematiek aan bij de bestaande praktijk zoals die is ingericht bij de

vergoedingen voor verpakkingsafval. In bijlage 2 staat een verdere uitleg van het behandelingsproces.

6. Voorwaarden voor uitkering zwerfafvalvergoeding

Iedere gemeente kan ieder jaar de zwerfafvalvergoeding aanvragen. Voor 1 februari ingediende en goedgekeurde plannen geven de gemeente het recht op een voorschot dat per kwartaal wordt uitgekeerd. Het is de bedoeling dat de gemeente het verkregen voorschot in dat jaar besteedt aan de extra aanpak van zwerfafval. Achteraf wordt door de gemeente in de verantwoording aangegeven of ze het helemaal hebben gebruikt.

Als de gemeente het voorschot voor een jaar niet helemaal heeft besteed, blijft dat staan en moet men het besteden in het eerstvolgende jaar. De gemeente geeft dat aan in de verantwoording. De gemeente heeft dan weer recht op de vergoeding van het volgende jaar. Heeft de gemeente bij de nieuwe aanvraag nog meer dan 100% aan jaarvoorschot in kas, dan wordt het nieuw aangevraagde voorschot nog niet uitbetaald en dient de gemeente deze eerst te besteden. Daarna kan er weer een aanvraag worden ingediend.

Heeft u na het lezen van de handleiding nog inhoudelijke vragen?

U kunt zich richten tot NederlandSchoon via info@nederlandschoon.nl of 070 - 304 2080

Heeft u vragen met betrekking tot het proces/ het gebruik van WasteTool? U bereikt Nedvang op info@nedvang.nl of 010 - 420 6161

Bijlage 1: inspiratie voor benutting van de zwerfafvalvergoeding

Per categorie vindt u hieronder mogelijkheden voor benutting van de zwerfafvalvergoedingen en enkele onmogelijkheden.

Advies is ook om www.kenniswijzerzwerfafval.nl te raadplagen.

1. Gedragsbeïnvloeding
2. Participatie/beloning
3. Slimmere voorzieningen/middelen
4. Prikkel ter beïnvloeding
5. Slimmer beheer/opleidingen
6. Investering in inrichting opdat zwerfafval wordt voorkomen
7. Overig

Categorie 1: gedragsbeïnvloeding

WEL

Investeren in lokale uitingen/voorzieningen die gedrag beïnvloeden, bijvoorbeeld:

- sturing op 'automatisch' gedrag via inzichten en technieken van wetenschappelijke instituten en uit praktijkonderzoek met betrekking tot zwerfafval
- gebruikmaken van bestaande communicatiematerialen (bijvoorbeeld uit de webshop van Nederland Schoon) en deze evalueren
- inzet op preventieve maatregelen bij evenementen, o.a. benutting toolkit
- inzet op preventieve maatregelen in parken, zoals beschikbaarstelling picknickkleedjes in parken en afvalzakjes op stranden
- inzet op vermindering peuken, zoals uitdelen barkadera's (persoonlijke asbakjes) op rook-hotspots en plaatsen van DropPits (asbaktegels)
- investeren in uitstraling t.b.v. lokale betrokkenheid
- inzet wervingsteam

Zichtbaar schoonmaken, bijvoorbeeld:

- inzetten van reinigers die zichtbaar horen bij een specifiek gebied (zoals winkelgebieden) Dit kan ook met mensen via een speciale regeling vanwege achterstand op de arbeidsmarkt als het maar met een positieve uitstraling gebeurt
- aanschaf kleding e.d. om zichtbaar reinigen naar omgeving te verduidelijken

Aansluiten bij bestaande communicatie campagnes

- benutten van bestaande campagnes van andere gemeenten of Supporter van Schoon-campagne op lokaal niveau doorvertalen

Categorie 2: participatie

WEL

Betrekken van burgers en stakeholders (zoals winkeliers en sportverenigingen), bijvoorbeeld

- gemeenteranglijst voor winkelgebieden, sportclubs, scholen e.d.
- organiseren van gezamenlijke buurtschouw met lokale betrokkenen, zoals winkeliers en burgers

- begeleiden ondernemers bij proces van samen optrekken tegen zwerfafval
- aanstellen straatmanager t.b.v. coördinatie samenwerking met winkeliers en eventueel andere relevante 'derden', zoals horeca
- beter tonen van betrokkenheid bij een specifiek gebied, zoals een park of winkelgebied
- ondersteunen van adoptie van gebieden door burgers, scholen, bedrijven, sportverenigingen e.d.
- ondersteunen van burgers tijdens de Landelijke Opschoondag, de Keep It Clean Day of de World Clean Up Day
- het bevorderen van een slimme uitwisseling van belangen zoals een ondernemer toestaan een uur langer zijn terras open te houden in ruil voor het schoonhouden van de omgeving
- stimuleren slimmere samenwerking op het gebied van bijvoorbeeld winkelgebieden (onder meer door slimme combinaties van beheerfuncties)

Signaleringsfunctie zwerfafval optimaliseren, bijvoorbeeld:

- meldsysteem voor winkeliers en andere ondernemers
- meldsysteem voor burgers versterken, mede gericht op melden van oplossing/uitgevoerde actie

Verbeteren zelfredzaamheid stakeholders, bijvoorbeeld:

- maatwerkanalyse probleemgebieden i.s.m. stakeholders leidend tot plan van aanpak
- ondersteunen opschoonactiviteit burgers, winkeliers, sportclubs, scholen, etc.
- slimme ondersteuning van vrijwilligers
- een 'serious game' in het kader van zwerfafval (via Gemeente Schoon)
- aankoop hulpmiddelen t.b.v. participanten (knijpers, hesjes, zakken, ringen, handschoenen...)

NIET (geen extra inzet op zwerfafval)

- Participatietrajecten die maar heel zijdelings met zwerfafval te maken hebben

Categorie 3: slimmere voorzieningen/middelen

Wel

Investeren in slimmere afvalbakken, bijvoorbeeld:

- plaatsing van voorzieningen op parkeerplaatsen, stranden, in recreatiegebieden, etc.
- afvalbakken/afvaleilanden voorzien van communicatie (bijvoorbeeld in lijn met eigen campagne of in lijn met landelijke Supporter van Schoon communicatie)
- plaatsing afvalbakken onder beheer van derden (adoptiebakken)
- plaatsing persende afvalbak in drukke gebieden, waar regulier beheer overdag niet mogelijk is
- beschikbaar stellen afvalbak aan winkeliers en organisaties
- beschikbaar stellen peukenzaak aan winkeliers en organisaties

Investeren in slimmer veeg- en zuigmaterieel, bijvoorbeeld:

- inzet materiaal voor 'spot-cleaning', zoals handmatig te bedienen zuigmachines
- opzet modelaanpak 'peukvrije binnenstad', inclusief beheer
- programmatisch verwijderen van kauwgom
- programmatisch verwijderen van klein zwerfafval

Optimaliseren gedragseffecten huidige voorzieningen, bijvoorbeeld:

- gebruik van signalerende afvalbakken (met geluid of licht)
- gebruik van afvalbakken met een directe feedback op goed gedrag (met geluid, licht of anders) toevoegen van verlichting aan afvalbakken voor betere identificatie 's avonds
- toevoegen van 'on the spot' communicatieboodschap in lijn met gedragsinzichten
- invoeren preventief onderhoudssysteem op afvalbakken
- schoonhouden afvalbakken
- verminderen bijplaatsing door beïnvloeding onbewust gedrag

Categorie 4: prikkels ter beïnvloeding

WEL

Inzet extra handhavingscapaciteit, bijvoorbeeld:

- steekproefsgewijze handhaving rondom hotspots
- communicatie over boete bij zwerfafval
- inhuur externe handhavingscapaciteit (naar analogie van Boa's van sportvisbond)

Beloningsprikkels ter beïnvloeding goed gedrag, bijvoorbeeld:

- (collectieve) incentive gericht op voorkomen van zwerfafval (bijvoorbeeld geadopteerd gebied is schoon en daarvoor bijdrage aan een plaatselijke vereniging of een ander goed doel)
- uitdelen autoafvalzakjes bij evenementen met veel autobezoekers
- bonnenboekjes met incentives voor Boa's om uit te delen aan mensen die zich correct gedragen
- verlagen van pacht prijzen bij schoonhouden van gebieden door derden

Categorie 5: slimmer beheer/opleidingen

Wel

Invoeren/verbeteren resultaatgericht/beeldgericht/perceptiegestuurd werken

Betere uitbesteding/samenwerking met aannemers, bijvoorbeeld:

- concretiseren van afspraken in contract, bijvoorbeeld aan de hand van de CROW-methode

Optimaliseren ledigingsmoment afvalbakken op basis van vullingsgraad en gebruiksintensiteit en investeren in status van schoonmaken, bijvoorbeeld:

- deelname aan verkiezing 'De Uitbinker'
- aanschaf 'stoere' kledingsets
- introductie straatveger via huis-aan-huisbladen
- slimmer belonen van wijk schoonmakers (team dat schoonste wijk heeft in het zonnetje zetten, kaartjes voor lokale voetbalvereniging geven, etc.)
- advertorials met beschrijving van de schoonmaker van de maand
- vegers, prikkers en machinisten opleiden op communicatieve vaardigheden/zichtbaar schoonmaken in de wijk
- vegers, prikkers en machinisten opleiden op het gebied van werken met beeldbestekken
- vegers, prikkers en machinisten opleiden in combinatie met beheertaken (deels naargelang belang zwerfafval; AMBOR is beroepsopleiding op mbo-niveau voor afval en reinigingsmedewerkers)

Monitoring en kwaliteitsborging, bijvoorbeeld:

- externe check aanbestedingscontracten op mate van zelfcontrole door uitvoerder
- jaarlijkse gebiedsmonitoring in lijn met landelijke methode
- verbetering zwerfafvalaanpak door deelname benchmark
- professionaliseren en borgen beeldgericht reinigen via certificering

Betere afstemming met andere activiteiten in de openbare ruimte, bijvoorbeeld:

- externe check op wijze van aanbesteding
- slimmere afspraken met derden, zoals met beheerders van publieke reclamezuilen of andere uitingen voor lokale publiciteit/reclame en beheerders van woningbouwcorporaties
- slimmer beheer t.a.v. hotspots (slimmere signalering en maatwerkoplossingen)

Categorie 6: investeren in inrichting opdat zwerfafval wordt voorkomen

WEL

Beïnvloeding inrichting openbare ruimte met het oog op zwerfafvalgevoeligheid en reinigbaarheid, bijvoorbeeld

- vervanging straatmeubilair voor variant waar zwerfafval niet in vast kan komen zitten
- plaatsen van fijnmazig hekwerk om verwaaiing van zwerfafval te voorkomen
- directere beïnvloeding bij nieuwe (her)inrichtingen op bovenstaande punten
- directere beïnvloeding bij inrichtingen die goed gedrag uitlokken: minder anoniem, meer open, op basis van opgedane projectervaringen onder meer in het BOOP-traject

Kanttekening

- investering in inrichting dient meestal meerdere doelen. Daarom kunnen deze investeringen in de regel niet allemaal worden bekostigd uit de zwerfafvalvergoeding.

Categorie 7: overig

WEL

- bijdrage Gemeente Schoon

Bijlage 2: uitwerking behandelingsproces

A Plan: indienen Zwerfafvalopgave

1. Gemeente stelt jaarplan zwerfafvalactiviteiten op in Q4 van het voorgaande jaar.
2. Nedvang zet begin Q4 van het voorgaande jaar Jaaropgave zwerfafval open. Het betreffen de medium versies (100.000 plus gemeenten) en de light versies.
3. Gemeenten doen uiterlijk eind januari Jaaropgave zwerfafval middels het invullen van het 'Format Jaarplan light' in WasteTool, medium-gemeenten voegen daar ook de onderbouwing aan toe middels het veld 'toelichting' in het 'Format jaarplan medium' in WasteTool om voor een voorschot in aanmerking te komen.
4. Nedvang controleert in samenwerking met NederlandSchoon de light en medium versies binnen 4 weken na binnenkomst en geeft aan de gemeente aan of de gegevens volledig zijn en informeert de gemeente of de aanvraag is goedgekeurd of moet worden herzien. Onjuiste opgaven geeft Nedvang na overleg met NederlandSchoon binnen 4 weken na binnenkomst van de opgave door aan de gemeenten.
5. Indieners van niet goedgekeurde opgaven krijgen 2 weken de mogelijkheid om de gegevens aan te vullen en behouden daarmee het recht op het verkrijgen van een voorschot. Wie te laat indient, heeft geen recht op een voorschot.
6. De beoordelingstijd van Nedvang en NederlandSchoon is vier weken. Binnen 4 weken krijgt de gemeente bericht of de aanvraag is goedgekeurd of moet worden herzien.
7. Nedvang stelt op basis van de goedgekeurde opgaven een betaalvoorstel op en stuurt dat door naar Stichting Afvalfonds Verpakkingen.
8. Ieder kwartaal neemt Nedvang het voorschot op in de reeds volgens de systematiek van de verpakkingenvergoeding te verzenden brieven
9. Stichting Afvalfonds Verpakkingen betaalt de voorschotten elk kwartaal uit aan de gemeenten.
10. Vanaf 1 februari van ieder jaar kunnen de gemeenten ook nog hun jaarplan voor zwerfafval ter toetsing indienen. Ze hebben dan alleen geen recht op een voorschot van de vergoeding. De vergoeding ontvangen ze na goedkeuring van de uiteindelijke eindverantwoording.

B Realisatie: vaststellen definitieve vergoeding

1. Gemeenten vullen ieder jaar een eindverantwoording in zwerfafval aanvraag.
2. Nedvang zet aan het einde van het 4e kwartaal de eindverantwoording zwerfafval open in WasteTool voor gemeenten.
3. Uiterlijk eind maart doen gemeenten de eindverantwoording van het afgelopen jaar.
 - Voor light gemeenten geldt dezelfde opzet als bij de ingediende plannen, inclusief een financiële onderbouwing, op basis van de 7 bestedingscategorieën.
 - De medium gemeenten dienen een evaluatierapport in met een zelfde opzet als de ingediende plannen, inclusief een financiële onderbouwing, op basis van de 7 bestedingscategorieën.
4. In principe hoeven gemeenten zich niet precies te houden aan hun vooraf ingediende plan, als de uitvoering maar past binnen de hoofdgedachte en de voorwaarden.
5. 10% van de light gemeenten en alle medium gemeenten worden getoetst.
6. Begin van het jaar wordt een steekproef getrokken van 10% van de light gemeenten die een (voorlopige) vergoeding hebben gekregen. Nedvang verzoekt deze gemeenten samen met de medium gemeenten om een financiële onderbouwing in de vorm van een verslag aan te leveren met daarin de verantwoording van de uitgaven voor zwerfafval

van dat jaar. Uit dit verslag moet blijken dat de verkregen zwerfafvalvergoeding volledig is verantwoord en daadwerkelijk en duidelijk is besteed aan de 7 bestedingscriteria voor zwerfafval. Deze gemeenten dienen dit verslag te laten tekenen door het college van B&W. Dit verslag moet uiterlijk 30 april bij Nedvang binnen zijn.

7. Nedvang en NederlandSchoon beoordelen de geselecteerde light gemeenten en alle medium gemeenten financieel (Nedvang) en inhoudelijk (Nederland Schoon).
8. NederlandSchoon en Nedvang geven hun oordeel uiterlijk 1 juli. NederlandSchoon stuurt het resultaat van de inhoudelijke beoordelingen door naar Nedvang en Nedvang verwerkt dit in WasteTool. Indieners van niet goedgekeurde verantwoordingen wordt gevraagd om een aanvulling of toelichting.
9. Gemeenten krijgen tot 1 augustus de tijd voor de eventueel gevraagde aanvulling of toelichting.
10. NederlandSchoon beoordeelt deze aanvulling of toelichting uiterlijk 1 september en geeft de resultaten door aan Nedvang.
11. Nedvang behoudt het recht om bij twijfel over de verantwoording een controle te laten uitvoeren door een accountant. De gemeente dient hier aan mee te werken.
12. Nedvang stuurt eind december een brief naar de gemeenten met daarin de definitief vastgestelde vergoeding van het voorgaande jaar. Eventuele verrekening vindt plaats via de reguliere vergoedingensystematiek.

Voorbeeld: format Jaarplan Light

Format Jaarplan Extra aanpak Zwerfafval Light			
Nr	Bestedingscategorie	Keuze	Inspanning %
1 Gedragsbeïnvloeding			
	Investeren in lokale uitingen/voorzieningen die gedrag beïnvloeden		
	Zichtbaarder schoonmaken		
	Investeren in het winnen van supporters voor schoon incl uitstraling		
	Anders, namelijk:		
2 Participatie/beloning			
	Betrekken van stakeholders (bijv. winkeliers, sportverenigingen)		
	Signaleringsfunctie en zelfredzaamheid verbeteren		
	Anders, namelijk:		
3 Slimmere voorzieningen/middelen			
	Investeren in slimmere afvalbakken		
	Investeren in slimmer veeg- en zuigmaterieel		
	Voorzieningen effectiever maken door te toetsen op gedragsbeïnvloeding		
	Anders, namelijk:		
4 Prikkel ter beïnvloeding			
	Inzet extra handhavingscapaciteit		
	Beloningsprikkel ter beïnvloeding van goed gedrag		
	Anders, namelijk:		
5 Slimmer beheer/opleidingen			
	Verbetering resultaatgericht werken		
	Betere uitbesteding/samenwerking met aannemers		
	Investeren in de status van het schoonmaken		
	Vegers opleiden op communicatieve vaardigheden		
	Vegers opleiden op het gebied van werken met beeldbestekken		
	Monitoring en kwaliteitsborging		
	Betere afstemming met andere activiteiten in de openbare ruimte		
	Anders, namelijk:		
6 Investing in inrichting opdat zwerfafval wordt voorkomen			
	Beïnvloeding inrichting		
	Anders, namelijk:		
7 Overig			

Voorbeeld: format Jaarplan Medium

Format Jaarplan Extra aanpak Zwerfafval Medium			
Nr	Bestedingscategorie	Keuze	Inspanning %
1 Gedragsbeïnvloeding			
	Investeren in lokale uitingen/voorzieningen die gedrag beïnvloeden		
	Zichtbaarder schoonmaken		
	Investeren in het winnen van supporters voor schoon incl uitstraling		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
2 Participatie/beloning			
	Betrekken van stakeholders (bijv. winkeliers, sportverenigingen)		
	Signaleringsfunctie en zelfredzaamheid verbeteren		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
3 Slimmere voorzieningen/middelen			
	Investeren in slimmere afvalbakken		
	Investeren in slimmer veeg- en zuigmaterieel		
	Voorzieningen effectiever maken door te toetsen op gedragsbeïnvloeding		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
4 Prikkel ter beïnvloeding			
	Inzet extra handhavingscapaciteit		
	Beloningsprikkel ter beïnvloeding van goed gedrag		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
5 Slimmer beheer/opleidingen			
	Verbetering resultaatgericht werken		
	Betere uitbesteding/samenwerking met aannemers		
	Investeren in de status van het schoonmaken		
	Vegers opleiden op communicatieve vaardigheden		
	Vegers opleiden op het gebied van werken met beeldbestekken		
	Monitoring en kwaliteitsborging		
	Betere afstemming met andere activiteiten in de openbare ruimte		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
6 Investeren in inrichting opdat zwerfafval wordt voorkomen			
	Beïnvloeding inrichting		
	Anders, namelijk:		
	Toelichting		
7 Overig			
	Toelichting		

Bijlage 3: Q&A vergoeding zwerfafval Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022

Inleiding

Alle gemeenten in Nederland kunnen (jaarlijks) een vergoeding krijgen voor de extra inzet voor preventie en aanpak van zwerfafval binnen hun gemeente. Hiervoor wordt, gedurende de hierboven genoemde periode, jaarlijks een bedrag van 20 miljoen euro ter beschikking gesteld. Deze vergoeding vloeit voort uit het volgende artikel dat is opgenomen in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022:

Artikel 5 zwerfafval (bron: Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022)

1. Uit het fonds komt 20 miljoen euro per jaar ter beschikking voor de aanpak van zwerfafval.
2. Het bedrag, bedoeld in het eerste lid, wordt ter beschikking gesteld aan gemeenten voor de extra aanpak van zwerfafval. Gemeenten bepalen de invulling van de besteding van dat bedrag en doen hier achteraf jaarlijks verslag van aan het verpakkende bedrijfsleven.
3. Ten behoeve van het verslag, bedoeld in het tweede lid, werken partijen een systeem van verslaglegging en verantwoording uit dat met minimale lasten voor beide partijen kan worden uitgevoerd.
4. Het verpakkende bedrijfsleven continueert daarnaast zijn activiteiten zoals die bestaan onder 'NederlandSchoon'. Hier worden nog verdere afspraken over

Voorwaarden en afspraken:

- Er dient een deelnemersovereenkomst 2013-2022 afgesloten te zijn met Nedvang. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw Nedvang-adviseur.
- De zwerfafvalvergoeding heeft betrekking op de extra aanpak van zwerfafval en mag niet worden benut voor de reguliere aanpak van zwerfafval.
- De zwerfafvalvergoeding wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners. De peildatum voor het aantal inwoners is jaartal minus 1. Voor het startjaar 2013 bedroeg de vergoeding 1,19 euro per inwoner, gebaseerd op het aantal inwoners op 1 januari 2012.
- Elke gemeente houdt recht op de zwerfafvalvergoeding voor de duur van de deelnemersovereenkomst. Dit houdt in dat als een gemeente besluit om in een jaar geen aanvraag in te dienen, deze zwerfafvalvergoeding wel beschikbaar blijft om in latere jaren aan te vragen. Hierbij wordt steeds uitgegaan van het aantal inwoners dat betrekking heeft op het betreffende peiljaar conform de formule 'jaartal minus 1'.

Aanvragen van de vergoeding

Gemeenten kunnen in Wastetool hun aanvraag indienen voor de zwerfafvalvergoeding. Gemeenten met minder dan 100.000 inwoners doen dit in een "light" format en voor gemeenten met meer dan 100.000 inwoners is er een "medium" format.

Na ontvangst van de aanvraag wordt deze beoordeeld conform de in de zwerfafvalhandleiding opgenomen systematiek. Na goedkeuring wordt overgegaan tot uitbetaling van de zwerfafvalvergoeding over het betreffende jaar. De gemeenten krijgen binnen vier weken uitsluitsel over de ingediende aanvraag.

Verantwoording

De wijze van verantwoording over de uitbetaalde zwerfafvalvergoeding vindt plaats conform de systematiek opgenomen in deze zwerfafvalhandleiding.

Vraag en antwoord:

1) Wie komen er voor deze vergoeding in aanmerking?

Alle Nederlandse gemeenten waarvan Nedvang beschikt over een getekende deelnemersovereenkomst periode 2013-2022.

2) Hoe kan de aanvraag voor de zwerfafvalvergoeding worden ingediend?

De aanvraag kan via WasteTool worden ingediend. <https://wastetool.nedvang.nl/>

3) Wat is WasteTool?

WasteTool is het online programma van Nedvang waarin gemeenten hun opgaven doen van het ingezamelde verpakkingsafval om voor vergoeding in aanmerking te komen. Ook kan in WasteTool de aanvraag worden gedaan voor de zwerfafvalvergoeding.

4) Bij wie kan ik terecht voor vragen over de aanvraag?

Binnen uw gemeente kunt u contact opnemen met de beleidsmedewerker Afval of de contactpersoon binnen uw gemeente voor WasteTool. Ook kunt u contact opnemen met de helpdesk van Nedvang. De helpdesk is bereikbaar op nummer 0900-Nedvang.

5) Tot wanneer kunnen gemeenten hun jaarlijkse aanvraag voor zwerfafval indienen?

Jaarlijks dient een gemeente uiterlijk op 31 januari een aanvraag in te dienen om voor bevoorschotting in aanmerking te komen. Na deze datum kunnen wel aanvragen worden ingediend. Deze worden dan inhoudelijk beoordeeld maar er wordt geen voorschot uitbetaald. De uitbetaling geschiedt dan achteraf op basis van de eindverantwoording.

6) Houden gemeenten recht op de vergoeding zonder het indienen van de aanvraag?

Ja, gemeenten krijgen middels het indienen van de verantwoording achteraf de vergoeding uitbetaald, met als voorwaarde dat de verantwoording voldoet aan de richtlijnen voor extra aanpak zwerfafval geformuleerd in de zwerfafvalhandleiding.

7) Krijgen alle gemeenten rechtstreeks jaarlijks een vergoeding uitgekeerd?

Nee, deze moeten ze aanvragen bij Nedvang via WasteTool.

8) Hoe worden de vergoedingen voor zwerfafval uitgekeerd aan gemeenten met een goedgekeurde aanvraag?

Deze vergoeding zal per kwartaal als voorschot worden uitgekeerd. Indien de gemeenten dit tijdig heeft aangevraagd voor 31 januari, anders wordt er pas achteraf afgerekend als de eindverantwoording is goedgekeurd

9) Heeft (of houdt) iedere gemeente te allen tijde recht op deze vergoeding?

Ja, deze vergoeding is bedoeld voor alle gemeenten met een getekende deelnemersovereenkomst met Nedvang. Mocht een gemeente één of meerdere jaren geen plan indienen en dus voor dat jaar of die jaren geen vergoeding aanvragen, dan behoudt zij het recht op de vergoeding van dat jaar of die jaren. Wel dient zij de vergoeding tijdig aan te vragen in de periode 2013-2022, uiterlijk in het laatste jaar 2022.

- 10) Als gemeenten het geld niet aanvragen, houdt het Afvalfonds dit geld dan in eigen zak, of wordt het bij de vergoeding van volgend jaar opgeteld?

Het geld wordt dan in principe bij de vergoeding van het volgend jaar opgeteld.

- 11) Wij stellen een meerjarenplan op. Kan ik dat ook indienen?

Bij een meerjarenplan dient u zelf het plan 'op te knippen' in jaarplannen. Op die manier kunt u de door uzelf gewenste prioriteiten stellen.

- 12) Hoeveel bedraagt de vergoeding?

In de tweede Raamovereenkomst Verpakkingen is afgesproken dat gemeenten gezamenlijk jaarlijks 20 miljoen euro ontvangen voor extra aanpak van zwerfafval. De vergoeding van 2013 bedraagt voor iedere gemeente 1,19 euro per inwoner. Jaarlijks wordt het bedrag bepaald op basis van het inwoneraantal peildatum 1 januari van het voorafgaande jaar. Voor 2013 was dat dus 1 januari 2012.

- 13) Hoe gaan we om met een afwijking van het gerealiseerde percentage per categorie ten opzichte van het vooraf opgegeven percentage?

Het aanvraagformulier bestaat uit zeven categorieën en per categorie dient een percentage opgegeven te worden voor de te leveren inspanning. Er mag bij de verantwoording een onderlinge verschuiving plaatsvinden in de opgegeven percentages in de verschillende categorieën. Wel dient de totale verantwoording te kloppen.

- 14) Wat gebeurt er als een gemeente het budget wel heeft aangevraagd en toegewezen heeft gekregen, maar het vervolgens niet volledig heeft besteed?

Een gemeente dient dan bij de verantwoording uit te leggen dat het niet volledig is besteed en dat het overgebleven bedrag in het daaropvolgende jaar wordt besteed aan de extra aanpak van zwerfafval conform de geldende voorwaarden.

- 15) Mag een gemeente het geld dat het Afvalfonds uitgeeft voor zwerfafval breed inzetten? Of is het een doeluitkering en mag een gemeente het alleen aan de extra aanpak van zwerfafval besteden?

De 20 miljoen euro is een doeluitkering, bedoeld voor de extra aanpak van zwerfafval. Gemeenten moeten de besteding verantwoorden. Op de websites van NederlandSchoon en Gemeente Schoon staan voorbeelden van de manier waarop gemeenten het geld mogen besteden.

- 16) Hoe weet je als gemeente wat er volgens NederlandSchoon allemaal wel en niet gaat vallen onder 'extra aanpak'?

De hoofdgedachte is dat door de extra aanpak minder zwerfafval ontstaat en de omgeving efficiënter schoon blijft. Het betreft alle activiteiten die bijdragen aan gedragsbeïnvloeding, opdat er minder zwerfafval ontstaat en voorzieningen die een investering zijn om uiteindelijk efficiënter te kunnen schoonmaken.

- 17) Mag het geld worden ingezet voor meer 'handjes' op straat?

Bestaande werknemers (capaciteit) betalen vanuit deze bijdrage wordt niet gezien als extra aanpak. Meer 'handjes' als onderdeel van een extra aanpak zoals extra samenwerking op het gebied van winkelgebieden of meer zichtbaar reinigen kan wel.

- 18) In tijden van bezuinigingen hebben (sommige) gemeenten bepaalde beheertaken

afgebouwd. Mag het geld gebruikt worden om deze beheertaken weer op te pakken?

Alleen als het extra aanpak betreft en niet als het voorheen reguliere werkzaamheden waren. Vaker met de veegmachine reinigen zoals voorheen is bijvoorbeeld geen extra aanpak.

19) Mag de 7 procent die Gemeente Schoon vraagt afkomstig zijn van het geld dat het Afvalfonds uitkeert voor de aanpak van zwerfafval?

Ja, de financiering van Gemeente Schoon kan afkomstig zijn van het geld dat een gemeente jaarlijks kan aanvragen voor extra aanpak van zwerfafval. In het zwerfafvaldeel van de WasteTool valt het onder de categorie 'Overig'. Let op: wanneer een gemeente besluit de diensten van Gemeente Schoon in te huren, dan treedt de gemeente op als opdrachtgever. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het aanvragen van de vergoeding en het indienen en verantwoorden van de ingehuurde inzet.

20) Mag een gemeente alleen eenmalige projecten/acties opvoeren, of ook zaken die structureel (meerdere jaren) worden opgepakt? En moet je in dat geval elk jaar die actie weer opgeven? Of is het zo dat het volgend jaar niet meer telt als extra aanpak?

Een gemeente mag ook zaken structureel oppakken. Dit kan ze doen door het jaarlijks als onderdeel van een meerjarenplan in te dienen. Uitgangspunt is dat de actie steeds geëvalueerd wordt en wordt bijgestuurd op basis van de ervaringen.

21) Hoe verloopt de verantwoording?

Inhoudelijk voert NederlandSchoon controles uit, financieel voert Nedvang controles uit. Na afloop van het jaar vullen de gemeenten een jaarverantwoording in WasteTool in conform de procedure zoals geformuleerd in de zwerfafvalhandleiding.

22) Indien de regionale inzameldienst alles regelt rondom WasteTool en het geld ontvangt op haar rekening, hoe komt het geld voor zwerfafval dan bij onze gemeente?

Bij het aangaan van de deelnemersovereenkomst kunnen de gemeenten aangeven dat zij de uitbetaling van de zwerfafvalvergoeding op hun eigen rekening willen ontvangen i.p.v. de rekening van de regionale inzameldienst.